

KLAGANDE

Per-Ola Larsson
Ulrikagatan 13
115 23 STOCKHOLM

370417-2653

MOTPART

Östermalms stadsdelsnämnd i Stockholm stad
Box 241 56
104 51 STOCKHOLM

ÖVERKLAGAT BESLUT

Östermalms stadsdelsnämnds beslut den 27 januari 2005

SAKEN

Laglighetsprövning enligt kommunallagen - KL

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade den 27 januari 2005 att **dels**, enligt stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande av den 14 januari 2005, godkänna verksamhetsplaner och kvalitetsgarantier år 2005 för enheten för arbete och försörjningsstöd, familjeenheten, socialpsykiatriska enheten samt vuxenheten inom programområdet Socialtjänsten **dels**, enligt stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande av den 22 januari 2005, godkänna verksamhetsplaner och kvalitetsgarantier år 2005 för samtliga enheter inom programområdet Äldreomsorg. - Av tjänsteutlåtandena, daterade den 14 januari 2005 och den 22 januari 2005, framgår bl a följande. Verksamhetsplanerna är grunden i kvalitetssystemet och skall ge struktur åt enhetens planering, genomförande, uppföljning och utveckling av verksamheten. I dessa planer redovisas åtaganden, arbetssätt, resursutnyttjande och hur uppföljningen skall gå till.

Hos länsrätten har Per-Ola Larsson överklagat ovannämnda beslut och yrkat att de skall upphävas. Till stöd härför har han uppgett sammanfattningsvis följande.

Dok.Id 43228

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 17106 104 62 Stockholm	Krukmakargatan 19	08-720 90 00 E-post: lansrattenistockholm@dom.se	08-720 93 00	måndag – fredag 09:00-15:00

Det överklagade beslutet strider mot:

- 6 kap 7 § KL, då stadsdelsnämnden inte har följt kommunfullmäktiges riktlinjer,
- 6 kap 7 § KL, då stadsdelsnämnden inte har följt kommunfullmäktiges budgetbeslut för år 2005,
- 6 kap 7 § KL, då stadsdelsnämnden inte har följt länsstyrelsens föreskrifter, - 10 a – 10 d §§ lagen om kommunernas betalningsansvar för hälso- och sjukvård, eftersom beslutet inte visar några planerade resurser för viktiga och omfattande åtgärder när det gäller individuellt fastställda vårdplaner m m,
- 1 kap 1 § socialtjänstlagen – SoL, eftersom det i beslutet inte ingår någon plan för hur stadsdelsnämnden skall frigöra och utveckla psykiskt funktionshindrades egna resurser,
- 2 kap 6 § SoL, eftersom det i verksamhetsplanerna inte finns någon plan för samverkan mellan berörda institutioner,
- 3 kap 1 § SoL, eftersom verksamhetsplanen inte innehåller någon planering avseende informationsgivning, uppsökande verksamhet eller goda levnadsförhållanden för Östermalms psykiskt funktionshindrade,
- 3 kap 2 § SoL, då stadsdelsnämnden inte har angett hur man planerar för gruppboenden Jarlabo,
- 5 kap 4 - 6 § § SoL, då stadsdelsnämnden inte har samverkat med landstinget för att ge pensionärer bättre levnadsvillkor samt
- 5 kap 8 § SoL, då stadsdelsnämnden varken har samverkat med handikapporganisationerna eller landstinget.

Östermalms stadsdelsnämnd har i avgivet yttrande bestritt bifall till överklagandet.

Nämndens yttrande framgår av bilaga A.

Per-Ola Larsson har, efter att ha tagit del av nämndens yttrande, inkommit med synpunkter.

DOMSKÄL

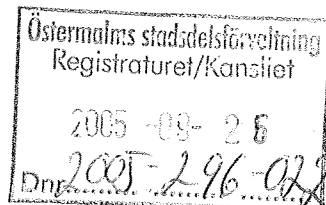
En kommunmedlem har enligt 10 kap 1 § kommunallagen rätt att få lagligheten av kommunens beslut prövade genom att överklaga dem hos länsrätten. En prövning kan endast ske i den begränsade omfattning som anges i 8 §.

Enligt kommunallagen 10 kap 8 § skall ett överklagat beslut upphävas om

1. beslutet inte kommit till i laga ordning,
2. beslutet hänför sig till något som inte är en angelägenhet för kommunen,
3. det organ som fattat beslutet överskridit sina befogenheter, eller om
4. beslutet strider mot lag eller annan författning.

Beslut som får överklagas i denna ordning är enligt vad som anges i 10 kap 2 § kommunallagen

1. beslut av fullmäktige eller den beslutande församlingen i ett kommunalförbund,
2. beslut av en nämnd eller partsammansatt organ, om beslutet inte är av rent förberedande eller verkställande art,
3. beslut av förbundsstyrelsen eller en annan nämnd eller ett partsammansatt organ i ett kommunalförbund, om beslutet inte är av rent förberedande eller rent verkställande art, samt
4. sådana beslut som revisorerna fattar i sin förvaltning.

Länsrätten gör följande bedömning.

Nämndens ansvar för verksamheten – 6 kap 7 § KL

Bestämmelsen i 6 kap 7 § KL syftar enligt förarbetena till att markera att nämnderna har ett ansvar för att se till att verksamheten bedrivs på ett sätt som stämmer med de övergripande mål som fullmäktige har ställt upp samt att den bedrivs i enlighet med de föreskrifter som kan finnas för verksamheten t ex i lag, förordning eller reglemente (prop 1990/91:117 s 197). Regeln finns till för att säkra en effektiv förvaltning och försöka förhindra att allvarliga fel begås i verksamheten (se prop 1998/99:66 s 59). Såsom stadsdelsnämnden mycket riktigt har påpekat är riktlinjerna, Stadens insatser för psykiskt funktionshindrade, inte uppställda av kommunfullmäktige utan av kommunstyrelsen. Med hänsyn härtill kan beslutet i aktuellt hänseende inte anses olagligt enligt 6 kap 7 § KL.

Vidare har Per-Ola Larsson gjort gällande att verksamheten inte har planerats enligt kommunfullmäktiges budgetbeslut för år 2005. Han har i sammanhanget påtalat att fullmäktige har avsatt 500 mkr till en medelsreserv. Det finns emellertid inte något i aktuellt budgetbeslutet som tyder på att nämnden skulle kunna ta dessa medel i anspråk för av Per-Ola Larsson angivna verksamheter eller att det överklagade beslutet i denna del skulle vara ogiltigt enligt 6 kap 7 § KL på annat sätt.

Av förarbetena framgår att begreppet ”riktlinjer” i 6 kap 7 § KL avser olika slags författningar (prop 1990/91:117 s 197). Med hänsyn härtill finner länsrätten att länsstyrelsens tillsynsrapport inte kan anses utgöra sådana riktlinjer som avses i 6 kap 7 § KL.

Bestämmelserna i 10 a – 10 d §§ lagen om kommunernas betalningsansvar för hälso- och sjukvård

Per-Ola Larsson har hävdade att stadsdelsnämndens beslut strider mot rubricerade bestämmelser, eftersom verksamhetsplanen inte innehåller någon plan för hur patienter skall informeras om kommunens resurser för att ge en bättre social livssituation efter utskrivning från vårdinrättning. Länsrätten finner, i likhet med stadsdelsnämnden, att dessa bestämmelser handlar om behandlande läkares på sjukvårdinrättningen ansvar och inte något krav på innehåll i nämndens verksamhetsplaner. Inte heller i denna del kan Per-Ola Larssons överklagan vinna bifall.

Planering för insatser enligt SoL

SoL är en s k "målinriktad ramlag". Beteckningen "ramlag" innebär att den innehåller relativt få preciserade regler om socialtjänstens utformning, varigenom kommunerna får betydande frihet att själva organisera verksamheten utifrån egna behov och förutsättningar. Lagens "målinriktning" innebär att lagstiftaren i denna har angivit vissa mål i stället för att i detalj söka reglera dess form. Kommunernas frihet att utöva den sociala biståndsverksamheten begränsas av vissa, i framför allt 1 kap 1 § SoL, angivna mål. Detta s k målsättningsstadgande betraktas inte som rättsligt bindande utan närmast som en programförklaring. Mot bakgrund härav är Per-Ola Larssons uppfattning, att ett stadsdelsnämndsbeslut som inte visar några planer för att frigöra och utveckla psykiskt funktionshindrades egna resurser skulle vara olagligt med stöd av 1 kap 1 § SoL, inte hållbar.

Per-Ola Larsson har gjort gällande att ett stadsdelsnämndsbeslut att godkänna en verksamhetsplan som inte innehåller någon planering avseende informationsgivning, uppsökande verksamhet eller goda levnadsförhållanden för Östermalms psykiskt funktionshindrade skulle vara olagligt enligt 3 kap 1 § SoL. En socialnämnd anses genom bestämmelsen i 3 kap 1 § SoL kunna lämna "frivillig" hjälp i situationer där reglerna om ekonomiskt bistånd i 4 kap 1 § SoL inte är tillämpliga, t ex för att förebygga uppkomsten av sociala missförhållanden. Ett lagstöd för rätten att lämna "frivillig" bistånd har varit nödvändigt, eftersom kommunens allmänna kompetens enligt 2 kap 1 § KL inte anses innefatta någon rätt att understödja enskilda. Vad Per-Ola Larssons angett i detta sammanhang kan sålunda, mot nyss angiven bakgrund, inte godtas.

Det har ansetts att de i 3 kap 2 § SoL angivna rättigheterna särskilt bör framhållas (se prop 1979/80:1 Del A s 140). Samhällets möjligheter att verkligen tillhandahålla utlovade sociala rättigheter är dock beroende av läget på arbets- och bostadsmarknaden samt tillgängliga utbildningsresurser. Vid sådant förhållande kan Per-Ola Larsson inte heller anses ha haft fog för sin uppfattning att stadsdelsnämnden bryter mot 3 kap 2 § SoL när man inte har angett hur man planerar för gruppboenden Jarlabo.

Samverkan enligt SoL

I sin kommentar till Hälso- och sjukvårdslagen har Jan Sahlin (Hälso- och sjukvårdslagen med kommentarer, 6:e upplagen, s 168) anfört bl a följande.

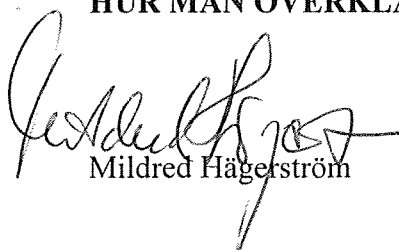
Det skulle leda till orimliga konsekvenser om landstingens samverkansskyldighet gentemot organisationerna betraktades som absolut och om lagens krav i denna del inte skulle anses till fullo uppfyllda om en viss planeringsfas skulle ha genomförts trots att landstinget försummat att först höra någon eller några av den mångfald organisationer som existerar. Det bör dock åligga landstinget att på lämpligt sätt kartlägga och förteckna vilka organisationer som närmast kommer ifråga för samverkan i hälso- och sjukvårdsplaneringen liksom att verka för att ändamålsenliga samarbetsformer kommer till stånd.

Med hänsyn till att det varken av lagen eller av dess förarbeten framgår hur formerna för samverkan med berörda organisationer skall se ut och då det i detta fall faktiskt har förekommit viss samverkan med handikapporganisationerna, finner länsrätten att beslutet inte kan anses strida mot 8 § HSL.

DOMSLUT

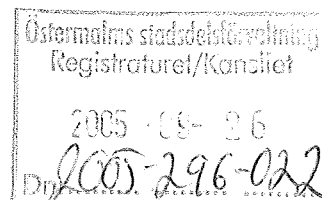
Länsrätten avslår överklagandet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (Dv 3109/1a)

Mildred Hägerström

rådman

I avgörandet har även deltagit de särskilda ledamöterna Patrik Tibbling och Rutger Öijerholm.

Svar i mål nr. 4025-05; Per-Ola Larsson ./ Östermalms stadsdelsnämnd i Stockholms stad angående laglighetsprövning enligt kommunallagen

Länsrätten i Stockholms län har förelagt Östermalms stadsdelsnämnd att inkomma med yttrande med anledning av inkommet överklagande från Per-Ola Larsson beträffande nämndens beslut den 27 januari 2005 om verksamhetsplan för socialtjänsten (6 §) och äldreomsorgen (7 §). Per-Ola Larsson yrkar att länsrätten upphäver besluten och hänför sig till grunden att besluten skulle strida mot lag eller annan författning.

Stadens inställning

Östermalms stadsdelsnämnd bestrider överklagandet och yrkar att överklagandet avslås.

Grunder för bestridandet

Per-Ola Larsson hävdar att beslutet strider mot 6:7 kommunallagen då nämnden inte följt fullmäktiges riktlinjer

Nämnden bestrider att beslutet skulle strida mot 6:7 kommunallagen. Detta lagrum handlar om att nämnderna ska följa kommunfullmäktiges riktlinjer.

De riktlinjer som Per-Ola Larsson tar upp i sitt överklagandet är kommunstyrelsens "Riktlinjer för stadens insatser för psykiskt funktionshindrade", vilka antogs av den 9 april 2003.

Nämnden anser av detta skäl att Per-Ola Larssons talan i denna del ska avslås. Om länsrätten trots allt skulle anse 6:7 kommunallagen vara tillämplig på allmänna riktlinjer från en kommunstyrelse så önskar nämnden anföra följande.

Utbildning

På sidan 24 i kommunstyrelsens "Riktlinjer för stadens insatser för psykiskt funktionshindrade" framgår bl.a. följande.

En del psykiskt funktionshindrade behöver och önskar utbildning. Detta behov kan variera från grundläggande utbildning till möjligheter att studera vidare till högre utbildning. Behov av utbildning bör uppmärksammas och ses som ett led i rehabiliteringsinsatser för den enskilde. Insatserna ska erbjudas av dem som har detta till uppgift. Samarbete sker med utbildningsansvariga i staden vad avser grundskole- och gymnasiekompetens samt med andra myndigheter och organisationer, t ex bildningsförbund.

Givetvis åligger det biståndshandläggare att uppmärksamma de behov som den funktionshindrade har och ge stöd och hjälp för att exempelvis få till stånd utbildnings och rehabiliteringsinsatser. Det åligger dock inte socialtjänsten att bedriva någon "regelrätt" utbildning. Det åligger och utförs av andra instanser inom staden, vilket framgår av riktlinjerna.

På träfflokalen Lotsen anordnas grupper och studiecirklar med syftet att umgås och lära sig nya saker, såsom studiecirkel "Färg och Form", "Lappa och Laga", Qigongkurs med mera. Tillsammans med RSMH och Vuxenskolan har det startats en studiecirkel i ämnet film speciellt för besökare under 35 år.

På detta sätt följer nämnden kommunstyrelsens riktlinjer.

Öppet på kvällar och helger

På sidan 24-25 i kommunstyrelsens "Riktlinjer för stadens insatser för psykiskt funktionshindrade" anges bl.a. följande.

Social samvaro har avgörande betydelse för människor med sociala eller psykiska funktionshinder. Det är stadsdelsnämndernas uppgift att skapa förutsättningar för ökad social samvaro för dem som vill och behöver det. Det bör finnas träfflokaler, tillgängliga även på kvällar och helger, dit man kan gå på egna villkor.

Av kommunstyrelsens riktlinjer framgår således att det bör finnas träfflokaler som är tillgängliga kvällar och helger. Inte att det skall finnas. Redan av detta skäl kan nämndens beslut inte anses strida mot lag.

Det kan vidare noteras att det rent faktiskt finns både en träffpunkt och att verksamheten bedrivs på kvällar och helger. Riksförbundet för Social och Mental hälsa (RSMH) lokalförening "Carpe Diem" och "Gränsänglar", den senare är en grupp personer som har eller haft diagnosen "borderline" bedriver sin verksamhet inom Lotsens lokaler. Genom RSMH är det på Lotsen aktiviteter 4 kvällar per vecka, t.ex. tisdagskafé med filmvisning samt söndagskafé mellan kl 14.00 och 18.00.

På detta sätt följer nämnden kommunstyrelsens riktlinjer.

Boendestöd kvällar och helger

På sidan 17 i kommunstyrelsens "Riktlinjer för stadens insatser för psykiskt funktionshindrade" anges bl.a. följande.

Enligt stadens policydokument ska det i varje stadsdelsnämnd byggas upp fungerande boendestöd för psykiskt funktionshindrade personer. Detta stöd ska vid behov kunna fungera dygnet runt.

Behovet av boendestöd inom stadsdelen har hittills varit under dagtid vardagar. I den mån behov av boendestöd skulle uppkomma på andra tider, såsom kvällar och helger, kommer resurser att omfördelas.

Inte heller i den här delen har således nämnden brustit med att följa kommunstyrelsens riktlinjer.

Trapphusboende

Trapphusboende är en form av stöd boende och beskrivs på följande sätt på sidan 21 i de ovan angivna riktlinjerna.

Stödboende kan vara utformat på olika sätt; som egna lägenheter i ett bostadsområde med tillgång till gemensamhetslokaler, trapphusboende med stöd, korridorboende. I stödboendet finns tillgång till gemensamhetslokaler och till personalstöd olika tider på dygnet efter behov. Stödboendet kan ses som en mellanform mellan ett boende i en gruppboende och ett helt självständigt boende. Beslut om stödboende fattas enligt 4 kap 1 § Socialtjänstlagen. Landstinget ansvarar för hälso- och sjukvården i stödboende.

Det finns inte några tvingande föreskrifter från kommunstyrelsen som anger att nämnderna ska bygga trapphusboenden. Att ordna olika boendeformer är dock en angelägen och prioriterad fråga för nämnden. Planering av olika specialboenden sker vanligtvis i samband med nybyggnationer, och planeringstiden är ofta lång. På Östermalm har i stort sett ingen nybyggnation skett under de senaste åren, men planering görs för olika specialboenden i de nybyggnationer som planeras inom stadsdelen de närmaste åren. En gruppboende, med planerad inflyttning under hösten 2005, planeras på ett våningsplan i ett boende som nu

omvandlas från serviceboende till seniorboende. Ett stödboende och ett gruppboende inom stadsdelen planeras för närvarande med planerad inflyttning i början av 2007.

Per-Ola Larsson hävdar att beslutet strider mot 6:7 kommunallagen då nämnden inte följt fullmäktiges budgetbeslut för 2005.

Nämnden bestrider att beslutet skulle strida mot 6:7 kommunallagen i detta avseende. Den av Per-Ola Larsson bifogade bilaga 2 utgörs av fullmäktiges beslut om Central medelsreserv CM:1. Detta avser kommunstyrelsens reserverade medel för oförutsedda behov, prestationsförändringar och för oförutsedda investeringsutgifter. Detta är inte några medel som nämnderna kan söka eller planera sin verksamhet och budget utifrån.

Det kan noteras i sammanhanget att nämnden på sammanträdet 2005-04-21 fattade beslut om att ansöka hos kommunstyrelsens ekonomiutskott om 0,3 mnkr per ny lägenhet och 0,5 mnkr för genomförande av gruppbestäderna i Rio, Sandhamnsgatan 8 och kv. Väbeln, Studentbacken 32.

Per-Ola Larsson hävdar att beslutet strider mot 6:7 kommunallagen då nämnden inte följt länsstyrelsens föreskrifter.

Nämnden bestrider att beslutet skulle strida mot 6:7 kommunallagen i detta avseende.

I första hand anser nämnden att en rapport från länsstyrelsen inte kan anses vara en föreskrift enligt 6:7 kommunallagen. En föreskrift är en generell norm som gäller för ett obestämt antal fall. Rapporten synes ha mer karaktären av ett icke tvingande beslut mot en myndighet. I förarbetena till 6:7 kommunallagen (prop. 1990/91:117 s. 197) angav regeringen att med begreppet föreskrifter i bestämmelsen avses t.ex. "lag, förordning eller reglemente".

Mot denna bakgrund anser nämnden inte att beslutet inte strider mot kommunallagen. Om länsrätten trots allt skulle anse 6:7 kommunallagen vara tillämplig på en rapport från länsstyrelsen så önskar nämnden anföra följande.

Insatser enligt LSS måste sökas av personen själv. Under 2004 ansökte två personer om insatser enligt LSS hos Socialpsykiatriska enheten. Få personer med psykiska funktionshinder inom Östermalm söker bistånd enligt LSS, något som gäller hela innerstaden och som

innerstadsförvaltningarna är medvetna om och försöker finna anledningen till. Stadsdelen kommer att under 2005, tillsammans med övriga innerstaden, landstinget och Forsknings- och utvecklingsenheten inom staden (FoU-enheten), att göra ett stort inventeringsarbete om personer med psykiska funktionshinder.

För att förbättra informationen om stadsdelens service, håller informationsbroschyrer på att utarbetas för alla enheter inom Socialtjänsten, vilket framgår i verksamhetsplanen för Enheten för funktionshindrade.

Budgeten för 2005 vad gäller kostnader för funktionshinder är preliminär och kommer att justeras under 2005, först i avstämningsärendet då budgeten kommer att utökas med 3,4 mnkr p.g.a. nya resursfördelningssystemet, därefter under året för prestationsjusteringar. I den preliminära budgetramen för 2005 finns inte heller resursmedel för de tre nya gruppboendena, utan dessa medel tillförs efter sedvanlig prestationsjustering under året. Detta regleras via medel från stadsledningskontoret.

Per-Ola Larsson hävdar att beslutet strider mot 10 a - 10 d §§ lagen (1990:1440) om kommunernas betalningsansvar för viss hälso- och sjukvård

Nämnden bestrider att beslutet skulle strida mot 10 a - 10 d §§ lagen (1990:1440) om kommunernas betalningsansvar för viss hälso- och sjukvård. Dessa regler utgör bestämmelser om hur vårdplaneringen ska gå till innan en patient skrivs ut från landstingets sjukvård.

Bestämmelserna reglerar läkarens ansvar för att kalla till vårdplanering och vilka berörda myndigheter och andra som ska medverka. Kommunens ansvar i denna del följer direkt av lagen och ingår i förvaltningens löpande arbete.

Den rubricerade lagen stipulerar inte att det ska föreligga någon särskild plan för kommunens samarbete med landstinget i den individuella vårdplaneringen. Vårdplanering är inte heller något särskild verksamhet som behandlas i verksamhetsplanen. Per-Ola Larsson saknar därför enligt nämndens mening grund för sitt påstående att nämndens beslut ska innehålla en plan för denna "verksamhet". Nämnden har därför inte brutit mot den rubricerade lagen.

Tilläggas kan att landstingets öppen- och slutenvård ger information om vilka insatser kommunen kan erbjuda personer med psykiska funktionshinder.

Per-Ola Larsson hävdar att beslutet strider mot 1 kap. 1 § socialtjänstlagen

Nämnden bestrider att beslutet skulle strida mot 1 kap. 1 § socialtjänstlagen. Enligt denna bestämmelse som är själva portalparagrafen till socialtjänstlagen fastslås några av de viktiga övergripande målen och grundläggande värderingarna för samhällets socialtjänst. Dessa utgör inte några tvingande bestämmelser som kan göras föremål för rättsprövning utan utgör mål och vägledning för de som arbetar med socialtjänsten. Av själva ordalydelsen framgår att paragrafens syfte snarare är att framhäva individens ansvar än kommunens (prop. 1979/80:1 s. 138 f).

Per-Ola Larsson synes göra gällande att det skulle finnas ett lagligt krav på att kommunerna upprättar en särskild plan för hur enskilda människors och grupper resurser ska utvecklas utifrån denna paragraf. Detta krav saknar enligt nämndens mening stöd i detta stadgande.

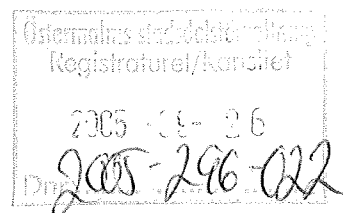
Per-Ola Larsson hävdar att beslutet strider mot 2 kap. 6 § socialtjänstlagen

Nämnden bestrider att beslutet skulle strida mot 2 kap. 6 § socialtjänstlagen. Den återopade bestämmelsen ger kommunerna möjligheten att göra frivilliga överenskommelser för att samverka med landstinget, försäkringskassan och länsarbetsnämnden i syfte att uppnå en effektivare användning av tillgängliga resurser. Det rör sig således inte om något åliggande utan om en möjlighet. Att stadsdelsnämnden inte "tagit vara på möjligheten" att samverka utifrån en frivillig bestämmelse innebär inte att beslutet strider mot lag eller författning enligt kommunallagen.

Per-Ola Larsson hävdar att beslutet strider mot 3 kap. 1 § socialtjänstlagen

Per-Ola Larsson har anfört att nämnden i det överklagade beslutet inte planerat några åtgärder enligt 3 kap. 1 § socialtjänstlagen för psykisk funktionshindrade och att beslutet därigenom skulle strida mot detta stadgande.

Nämnden bestrider att beslutet strider mot 3 kap. 1 § socialtjänstlagen.

Detta lagrum ger socialtjänsten allmänna riktlinjer om hur den ska fullgöra sina uppgifter. Enligt förarbetena (prop. 1979/80:1 s. 525) är inte syftet att närmare reglera det sätt på vilket socialtjänsten skall fullgöra uppgifterna. Inriktning och utformning får bedömas med utgångspunkt i behovsstrukturen i kommunen.

Nämnden uppfyller stadgandet på bl.a. följande sätt.

I det löpande arbetet under året informeras om socialtjänsten och genom uppsökande verksamhet främjas goda levnadsförhållanden. Dessutom håller informationsbroschyrer på att utarbetas för alla enheter inom Socialtjänsten, vilket framgår i verksamhetsplanen. Detta för att förbättra informationen om stadsdelens service.

Stadsdelens uppsökarfunktion är organiserad inom Vuxenenheten. De icke kända/icke aktuella personer som "uppsökaren" kommer i kontakt med kartläggs och hjälpbehovet bedöms. Personen aktualiseras sedan vid behov på den enhet inom förvaltningen som bäst kan erbjuda adekvat hjälp och stöd.

Fr.o.m. början av 2005 drivs verksamheten med personliga ombud i stadsdelsnämndens regi. Verksamheten riktas sig främst mot personer med psykiska funktionshinder. Verksamheten är organiserad under Vuxenenheten inom Socialtjänsten, för att kunna vara så oberoende av och så fristående som möjligt från de verksamheter som för övrigt arbetar med samma målgrupp, vilket är en av grundtankarna med verksamheten. Personliga ombuden arbetar inte uppsökande, utan arbetar på initiativ av den enskilde, oavsett om personen är aktuell för insatser från stadsdelsförvaltningen, landstinget eller annan huvudman.

Per-Ola Larsson har även anfört att nämnden inte känner till hur många personer med psykisk funktionshinder som finns i stadsdelen och antyder därigenom att de ovan nämnda uppsökar- och informationsinsatserna inte skulle nå målgruppen.

Siffran 1 200 personer, som anges i överklagandet, är en siffra som angetts för alla personer som under ett år varit i kontakt med landstingets psykiatriska mottagning, av olika skäl, även på grund av tillfälliga/kortvariga psykiska problem. Alla de personerna är inte aktuella för insatser hos stadsdelsförvaltningen.

Socialpsykiatriska enhetens målgrupp är personer med sjukdomsbild som ej är av tillfällig art. Enheten samarbetar ned Landstingets Rehabenhet,

som har c:a 210 personer aktuella. En siffra som kan jämföras med antalet aktuella personer inom Socialpsykiatriska enheten, se tabell nedan.

Antal brukare på Socialpsykiatrisk enheten, tabell ur verksamhetsplanen för 2005

	December 2003	December 2004
Pågående ärenden	152	213
Antal nya ärenden	26	
Särskild boendeform	32	30
Boendestöd	68	76
Sysselsättning	44	54
Kontaktpersoner	17	25
Lotsen – antal besök/dag	18	20
Antal personer på Lotsen utan andra insatser		90

Förutom de personer som har insatser genom Socialpsykiatriska enheten finns det personer med psykiska funktionshinder som har insatser genom andra verksamhetsområden och enheter inom stadsdelsförvaltningen, såsom 137 personer som har insatser genom Äldreomsorgen, personer med dubbeldiagnoser som har insatser från Vuxenenheten och personer upp till 20 år som är aktuella på Familjeenheten. Verksamheten på träfflokalen Lotsen är ej biståndsreglerad, och inom den verksamheten finns c:a 90 personer med psykiska funktionshinder, som inte har andra insatser, se tabell ovan.

Mot denna bakgrund anser nämnden att de uppgivna uppsökar- och informationsinsatserna når den aktuella målgruppen och att nämnden därigenom uppfyller de allmänna riktlinjerna i 3 kap. 1 § socialtjänstlagen.

Per-Ola Larsson har vidare hävdatt att beslutet strider mot 3 kap. 2 § socialtjänstlagen då nämnden inte angett hur man planerar för gruppboenden Jarlabo

Nämnden bestrider att beslutet skulle strida mot 3 kap. 2 socialtjänstlagen. Nämnden har tagit sitt ansvar enligt denna bestämmelse på följande sätt. De boende på Jarlabo, som ska vara utflyttade 2007 kommer att erbjudas plats på annat boende. Två tillhör äldreomsorgen, två väntar på att få träningslägenheter och för de övriga två kommer boende att beredas på det planerade stödboendet på Svea artilleri, som blir klart i januari 2007.

Per-Ola Larsson hävdar att beslutet strider mot 5 kap. 4-6 §§ socialtjänstlagen då nämnden inte samverkat med landstinget

Nämnden bestrider att beslutet skulle strida mot 5 kap. 4-6 §§ socialtjänstlagen.

I förarbetena till 5 kap. 6 § socialtjänstlagen anförde departementschefen (prop. 1987/88:176 s. 110) bl.a. följande:

”Med tanke på de skilda förutsättningar kommunerna och landstingen har är det enligt min mening nödvändigt att dessa själva kan bestämma form, avgränsning och uppläggning av sin planering. Min bedömning är att planeringsarbetet bör kunna bedrivas på kommunnivå eller i större kommuner på kommunnivå.”

Vad gäller samverkan med landstinget sker inte någon samverkan avseende nämndens budget. Något krav på en parallell budgetprocess med landstinget kan inte anses föreligga.

Detta synsätt finner stöd i en aktuell dom från Länsrätten i Stockholms län som avsåg samverkansbestämmelsen i 5 kap. 8 § socialtjänstlagen. Per-Ola Larsson hade överklagat ett beslut av Östermalms stadsdelsnämnde. Länsrätten uttalade i dom den 11 mars 2005 (mål nr 585-05) följande:

”Enligt länsrättens mening kan det av bestämmelserna inte anses följa att samverkan alltid ska ske med den mångfald av samhällsorgan och organisationer i samtliga faser och före samtliga beslut vad avser planering. Den omständigheten att stadsdelsnämnden underlåtit att samverka med landstinget innan det överklagade beslutet fattats föranleder således inte att beslutet strider mot 5 kap. 8 § socialtjänstlagen. Det saknas därför skäl att på den grunden upphäva beslutet enligt 10 kap. 8 § KL.”

Om länsrätten ändå skulle anse att samverkan bort ske med landstinget i detta fall kan följande anföras. Samverkan med Stockholms läns landsting sker både centralt och i stadsdelsförvaltningen beträffande alla verksamhetsområden där det finns behov av samarbete mellan å ena sidan socialtjänsten och landstinget rörande hälso- och sjukvårdsfrågor. I den centrala verksamhetsgruppen där det ingår representanter från landstinget samt stadens stadsledningskontor och vissa stadsdelsförvaltningar sker samråd rörande alla större förändringar och beträffande särskilda områden där det finns behov av fördjupade samverkansrutiner. I stadsdelsförvaltningen sker samverkan med landstinget på olika plan enligt en fastställd struktur. Hälso- och sjukvårdsdirektören träffar stadsdelsdirektören. Stadsdelsförvaltningens programchefer, Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS:ar) och vid behov andra tjänstemän träffar ledningen för landstingets beställaravdelning beträffande barn och ungdomsfrågor, äldre frågor, psykiatri och beroendevård och folkhälsa. Det

finns en handlingsplan över ämnesområden samt regelbundna möten inplanerade. Det finns särskilda samverkansplaner mellan landstinget och stadsdelsnämnderna beträffande psykiatri och beroendevård samt beträffande barn och ungdomar i behov av särskilt stöd. Samverkan med landstinget förekommer vid behov när det gäller handläggning av enskilda ärenden. Samverkan avser bland annat planering och problemlösning inom dessa olika områden. Genom den struktur som finns för samverkan ska problem som uppstår kunna lösas genom att frågorna vid behov flyttas uppåt till den nivå där de beslut som behövs kan fattas. Genom denna samverkan med landstinget uppfylls lagens krav på samverkan rörande planering och samarbete med landstinget.

Vad Per-Ola Larsson anfört om att nämnden borde avsluta pågående entreprenad torde inte behöva bemötas då endast synes utgöra privat tyckande. Nämnden har bindande avtal med entreprenören, vilket endast kan upphöra vid avtalsbrott eller vid avtalstidens slut. Några planer på att häva avtalet i förtid finns inte.

Per-Ola Larsson hävdar att beslutet strider mot 5 kap. 8 § socialtjänstlagen då nämnden inte samverkat med handikapporganisationerna eller med landstinget

Nämnden bestrider att beslutet skulle strida mot 5 kap. 8 § socialtjänstlagen. Per-Ola Larsson har tidigare överklagat stadsdelsnämnden budgetsbeslut och hävdar att beslutet är olagligt med hänsyn till att staden inte samverkat enligt 5 kap. 8 § 2 st socialtjänstlagen.

I första hand åberopas den ovan givna länsrättsdomen som visar att ett beslut inte blir olagligt för att samverkan inte skett. Detta betraktelsesätt har också stöd i tidigare rättspraxis.

Länsrätten har åtskilliga gånger haft att överpröva stadens budgetbeslut. I dom den 19 maj 2000 (mål nr 18634-99) anförde länsrätten att den aktuella bestämmelsen är av allmän målsättningskaraktär och saknar direkta rättsverkningar. Länsrätten fann att kommunfullmäktiges beslut om budget för Stockholms stad år 2000 inte omfattas av samverkansskyldigheten enligt nämnda lagrum. Mot bakgrund härav fann rätten att det överklagade beslutet inte kunde upphävas på någon av de i 10 kap 8 § kommunallagen angivna grunderna.

Även stadsdelsnämndens budgetbeslut har varit föremål för laglighetsprövning. I överklagandet av budgeten 1999 hävdade Per-Ola Larsson att fullmäktiges beslut var olagligt då det stred mot 21 a § socialtjänstlagen (numera 5 kap. 8 § socialtjänstlagen). Enligt Per-Ola

Larsson hade kommunen inte samverkat med handikapporganisationerna. Länsrätten anförde i dom den 26 maj 1999 (mål nr Ö 1710-99) bl.a. att med hänsyn till att det i lag inte är närmare reglerat hur samverkan skall ske samt till att det i förarbetena framgår att man inte ansåg det lämpligt att centralt reglera formerna för samverkansskyldigheten, fann länsrätten att kravet på samverkan var uppfyllt.

Att kommunen har en betydande frihet att utforma planering och samverkan finner stöd i förarbetena till 5 kap 8 § socialtjänstlagen. Departementschefen anförde bl.a. följande (prop. 1992/93:159 sid. 142):

”Det finns enligt min mening ingen anledning att i övrigt lägga fast några föreskrifter om planeringsskyldigheten. Med hänsyn till de skilda lokala förutsättningarna som gäller bör kommunerna själva kunna bestämma formen för och uppläggningsen av sin planering”.

Om länsrätten ändå skulle anse att samverkan bort ske med handikapporganisationerna och landstinget i detta fall kan följande anföras. Av bifogade skrivelser, se bilaga 4 och 5, framgår klart att samverkan skett med handikapporganisationerna. Vad som gäller samverkan med landstinget så har landstinget informerats den 4 februari 2005.

Sammanfattningsvis kan konstateras att det överklagade beslutet inte strider mot lag eller författning. Nämndens beslut strider inte heller mot 1:1 regeringsformen. Med hänvisning till det här sagda och då klaganden inte heller i övrigt anför någon omständigheter som föranleder att stadens överklagade beslut är olagligt i något hänseende som avses i 10 kap. 8 § kommunallagen, yrkar nämnden att överklagandet avslås.

